

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quoquis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VI. Tobias junior Raguelis socii facultatibus & obsequiis ditatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

C A P V T VI.

Tobias junior Raguelis socii facultibus & obsequiis ditatus.

V Oliuisset quidem Raguel generum suum diuinis in suis aedibus retinere, viri praesentia mitifice dilectatus. Imperanda huic mora pollicebatur certum ad parentes nuntium allegare, qui cunctationis causas exponeret. At verò Tobias suaviter obliuictatus: Ego novi, Tob. cap. 10. quia pater meus & mater mea modò dies computant, & cruciatur spiritus eorum in ipsis; Cùmque verbis multis roga- & t. 13. et Raguel Tobiam, & ille eum nullà ratione veller audire, tra- didit ei Saram, & dimidiam partem omnis substantiae sue, in pueris, in pueris, in pecudibus, in camelis, & in vacca, & in pe- cunia multà & saluum atque gaudientem dimisit eum a se, di- cens: Angelus Domini sanctus sit in itinere vestro, perducatur que vos incolumes, & inveniatis omnia rectè circa parentes vestros, & videant oculi mei filios vestros, priusquam moriar. Vir fuc- rit sanè honestus, & animi liberalis ac sinceri Raguel, qui cum genero suo tam non parcā manū, sed prælargē ac munificē & quidem ex æquo sua diviserit. Beneficus & liberalis animus divina bonitatis nobilissimum simu- laclum. Hic explicandum, quā obligati sumus ut alter ad quidem alteri adjutorem se præbeat, præsidium ferat, opem por- canci me- rigat consiliis, manū, obsequiis, pecuniis, patrocinis, dis ponit, mo fave- quibuscumque demum poterit modis. Alter in alterius nesci- 7. lavia- menta.

§. I.

I H Omo facili obsequiosus & in alios benignus. Homo pulcherrimus Numinis est effigies; Deo affinitati ob- laetur. Elegantis distinctionis nervo Gregorius Nazianzenus; legiosis Nihil, inquit, tam divinam habet homo, quam de aliis bene- & in ali- mereri. Et scimus neminem sibi nasci, neque nos nobis Deo ab- tantum vivere. Idecirco Christus toties Patrem divinum monstrans: Estote ergo vos, inquit, perfecti, sicut & pater ve- mathe. 4. ster caelestis perfectus est. Liberalissima patris vestri natura vobis est amulanda; omnibus benefacit, ipsi erat ha- stibus. Suum solem astrorum regem nemini negat; sum- me misericors & liberalissimus in omnes. Eam etiam ob caussam Paulus: Nemo, inquit, quod suum est, querat, & Cor. 12. sed quod alterius. Cùm verò istud minime quotidiani usus ver. 14. esse compliceret: Omnes, inquit, quia sua sunt, querunt. Phil. 1. 12. Suum quisque commodum, suam crumenam, suum at- tendit quæstum, quisque suis adest rebus, nemo alienis. Atqui hoc patrissare non est; Hoc à patris virtute tu- piter est deflētere; ita degeneres filii à parentis ingenio. Bonelli. 1. 1. fœdū declinant. Verus Dei filius, imago patris, cupi- t. 1. 1. omnibus benefacere. Indoles Boni est se diffundere, & communicare*.

II. Angeli hac in re nobis exemplo sunt, qui licet 1. Angeli longè nobilioris sint profapia, quā nos, nihilominus obsequios omnium nostrum apparent; serviūt & mi- nistrant nobis. Non enim omnes sunt administratori spiritu- t. 1. 1. tis, in ministerium missi? Non illis vile nimis est, lentili- luto sua officia confercere; non dedignantur nostris cre- pundiis pervigiles interesse, cùm tamen inde nec minimū quid commodi, vel voluntatis hauriant. Una at- que unica Dei Voluntas eos ad ista ducit servitia. Quia sic visum Deo, ideo res nostras vigilantissime curant. Haec ipsa, quam explicamus, historia omni admiratio- ne dignissima. Raphael Angelus, unus ex septem, qui adstant Tob. cap. 10. ante Dominum, è primis cœli principes, sex hebdomadi- bus bajulum & mercenarium agit, iter facit, jumentorum curam gerit, inter servos & mercenarias operas se numerari non refugit, humano ritu comedit, bibit, huc illuc Tobiam etiam absente, mitti se finit, Tobiam suum Dominum agnoscit, ad nutum obedit. Verbo; exactissime servit. Angeli profecto non querunt, quæ sua sunt, nostris

Hoc quæramus, quid pati nos velit Deus. Si mutare, aut A mitigare non possumus, quo premimur, malum, divi- nam Providentiam & Voluntatem venerabundi agno- scamus; feramus, quod ferre nos vult Deus; exhauria- mus, quem propinat pater amarum calicem; mala, quæ nos urgent, toleremus sine hastinatione, sine mur- mure, sine querimoniis, sine perturbatione, in unam Dei voluntatem animo intentissimi. Ita caussas tempo- rales physicas ad æternam voluntatem referamus.

§. III.

E Chrysostomo quærebant auditores Constantino- poli: Cuj permisisset Deus, ab homicidâ scelerissimo Herode tot millia infantum jugulari. Etsi enim, aje- bant, ille egit iniquè, cur tamen Deus ita permisit? Ad Chrys. 10. 8. ea Chrysostomus: Quid igitur, inquit, ad hujusmodi objecta bonum. 9. in respondem: Illud profectò, quod semper, & in ecclasiâ, & in domo, & in publico & omnino ubique inculcare non desino, quodque à vobis summâ cum diligentia cupio servari. Stat enim certa illa, fixaque regula, & una contra omnes hujusmodi aptissima ac validissima questiones. Quanam igitur hac regula est, quare ratio? Quod videlicet, qui lædere velim, multi sint; qui verò ab alio lædatur, omnino nullus. Er ne in longum vos sententie hujus conturbet ambiguum, rem absolvam. Quidquid illud à quolibet hominum passi fuerimus iniquità, aut remissione peccatorum Deus, aut amplioris mercedis retributione compensat. Exemplis dicta consignemus. Servo- rum aliquis si Domino septingentos florenos debet, quos tamen reddere non potest, variè impeditus: nam quædam illi erepta sunt furto, quædam malis artibus & fallaciis adempta; deinde multam fatis pecuniam à suis debitoribus habet exigendam, sed nullus ei vel obolum reddit. Hinc servus ille ad suum scilicet Dominum vertens: Here, & paratissimum sum, omne & alienum, quo apud te labore, exactissimè vel ad teruncium dissolvere, & illós septingentos florenos vel hac ipsa luce reddere. Sed ab aliis ita mecum agitur, mei debitores multa fatis apud me nomina contraxerunt, nulla expedient, isti & illi, & illi, quod meum est, vi etiam eripiunt. Here adjuva. Herus debitores sui famuli & raptori facillime coercere, & ad nomina expungenda posset adgere. Ve- rūm hoc agamus, inquit, verluram faciamus, & æquemus rationes; ego tibi florenos septingentos, tu creditas minores pecunias tuis debitoribus condona. Quid ob- fecio, & à quibus huic servo noctum est? Pari modo viri pauperis tugurium ab hoste incenditur. Tota hæ moles ducentis, ad summum trecentis sterit florenis. Vir iste pauper inflammatâ adiculâ profugus mendicat, & florenos colligit quingenitos reparanda domui largam prorsus collationem. Quis hostium huic viro nocuit? Profuit ad lucrum.

Ita igitur ratiocinemur, quidquid denique injuria- rum ab aliis patiamur. Aut nostra nobis in Deum deli- ceta condonantur; aut si ea nos sint tanta (quod longè rarissimum) copiosior in celo merces ob illatas & pa- tienter toleratas injurias reddetur. Hoc nobile com- pendium non ignorans David: Respic, inquit, inimicos meos, quoniam multiplicati sunt, & odio iniquo oderunt me: Vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte uni- versâ delictâ mea. M Domine, par sit calidorum ratio: Tu mihi, ego meis hostibus dabo veniam.

Ergo erigamus oculos ad divinam Providentiam, quæ omne malum, omnemque peccati penam & sup- plicium destinatione certissimâ in nos immittit, sed ideo, ut vel contra factas à nobis noxas condonet, vel injurias æquanimiter toleratas, aliave mala patienter accepta in sublimi regno remuneret. Revera quisquis hoc probè capir, in adversis omnibus, in æxumnis maximis est erectissimus. Obscurat animum, quem cum Deo jungit. Ruat jam celum, collaboratur Orbis, stabit æterus, qui divinam sibi Providentiam posuerit firmamentum.

nostris commodis non suis inserviunt. Sitacides divinae bonitatis æmulator: Respicite, inquit, quoniam non mihi soli laboravi, sed omnibus exquirerentibus disciplinam. Eadem de se genii caelestes dixerint: Non tantum non solis nobis, sed nee nobis quidem laboramus, universus labor noster salutis, & bono hominum subservit. O homines non placet imitari exempla tam illustria, tam vicina, tam vobis fructuosa?

Exemplum Raguelis. III. Raguel vir fidus, liberalis, obsequiosus, æquiam amantissimus fuerit necesse est, qui Tobie tradidit dimidiā partem omnis substantia sue: nam præter mancipia & jumenta, grandem pecunia acervum in manus consignavit. Id pene inauditum est, sacerdotum universas opes suas in partes geminas ad æquam bilancem dividere, sibi unam, genero assignare alteram. Quam non suo solūn quæstui vigilavit Raguel? quam istud pacisci nihil habuit iniqui? Admiranda hic liberalitas, & ingens beneficiendi studium. Tradidit ei dimidiā partem omnis substantia sue, idque sine dilatione, statim, momentam præsentem, ceteraque omnia in manus consignando. Quod verbis iteratis facer historicus exprimens: De omnibus, inquit, que possebat Raguel, dimidiā partem dedit Tobie, & fecit hanc scripturam, ut pars dimidiā, que supererat, post obitum eorum, Tobie domino devenirent. Non quæsivit Raguel, quod suum erat, non sibi soli laborare. Ut alter alteri proflimus, nati sumus. Quod Annæus præclarissime confirmans: Quantulum est, inquit, ei non nocere, cui debas prodesse? Magna scilicet laus est, si homo mansuetus homini est. Præcipiemus ut naufragio manum porrigit, errantiam monstrat, cum exsisterem panem suum dividat: Quando omnia, que præstanta sunt, ac vitanda, dicat, cum possim brevieri hanc formulam humani offici tradere? Omne hoc, quod vides, quod divina, atque humana conclusa sunt, unus est, membra sumus corporis magni. Natura nos cognatos edidit, cum ex ijsdem, & in eadem gigneret. Hæc nobis amorem indidit mundum, & sociabiles fecit: illa æquum justumque composuit: ex illius constitutione miseriis est nocere, quam ledi, & illius imperio parate sunt ad juvandum manus. Iste vero sus, & in pedore & in ore sit:

Homo sum, humani nihil à me alienum puto. Habeamus in commune, quod nati sumus. Societas nostra lapidum fornicatione simillima est: que casura, nisi invicem obstant, hoc ipso fulminetur.

Hæc Dei IV. Hæc Dei per Orbem constitutio, hoc decretum in orbem est, ut alter alteri succurrat, & adjumentum ferat: eam sufficiet etiam ob causam uni non concessit omnia, nec enim omnes omnia possimus, ut alter alterius indigeat, uti provincia ac regna subfidiis fervantur mutuis, prout diversa celo donec deflant. Huius Deus provinciæ singulariter præ ceteris frumentum, vinum illi, pecus isti, lanam & pannos alteri, huius fructus arborum, illi thesauros montium metalla, isti divitias horrorum aromata conceperit, ut altera provincia alteri opem tendar, ad altera petat, quod sibi defit. Eadem hac lege societatem humanam optimus pater voluit coalescere. Hinc unitas corporis & vires, alteri potentiam & imperium, illi sapientiam & ingenium, isti facultates & aurum, alii scientias & artes contulit. Divisiones gratiarum sunt: divisiones ministracionum sunt, divisiones operationum sunt. His uendundu non arbitrio & libitu nostro, sed Ecclesiæ ac Reipublicæ bono. Nemo sibi nascitur. Hinc ille vecors & nihil homo non objurgatus tantum gravissime, sed mortuum, & multatus est, qui acceptum à suo Domino talentum sed Ecclesie & Reip. agenti defudit humi. Cumque pecunia commissa, una cum ejus luctu repeteretur, pigerrimus nebulo ore promptior, quam manu: Scio, ajebat, quia homo durus es, meritis ubi non seminasti, & congregas, ubi non sparsisti, timens abii, & abscondi talentum tuum in terra: ecce habes, quod tuum est. Cui dominus: Nimirum haec sciebas, inquit, serue male & piger, meamque parsimoniam meruebas, quomodo igitur tam temerarius & ne-

Tom. II.

A quam esse potera, ut pecuniam meam otiosam, numos lepelires vacuos, unde jam ad me nec minimum lucelli, nec affis quadrans reddit. Nec mihi, nec tibi, sed nec ulli alteri quidquam profuerit. Ergo, heus famuli, rotule ab eo talentum, & date ei, qui habet decem talenta. Et inutilem servum ejicite in tenebras extiores. Quique sua sunt talenta; Argentum & aurum mutuum omnes ab illo divite, domino accepimus, modo illud occupemus, exerceamus, fenori locemus. Pdlemus mutuam dare operam, & commodare manum, si velle nus, plutinis occasiones quotidiane non desunt, officiis & servitius, praesidiis & auxiliis alios juvandi. Sed plerunque nemo domi est, cum auxilium subministrandum est. Nos nobis ipsi nascimur. Socordia, cædium, sompolentia, subinde & avaritia vincunt, & omne mutua opis officium tollunt. Hoc aliud non est, quam divinam ordinacionem omnem elminare, suis sibi vivere legibus, suo solūn mansuicio, suis comodiis studere, sibi uni & soli prodesse velle. B De his severissima exigetur ratio: seruus inugilis, qui pecuniam commissam non occupabit, in extiores teatras ejicetur.

V. Proborum hominum exercitus ad alternas operas & obsequia mutua provocamur. *Quanta Moyses quod ad mutua Ambrosius dilaudat, à populo illatus ab orbebat contumelias, obsequia & cùm Dominus insolentes vindicare vellet, se tamen pro populo provocaverat frequenter, ut indignatione divine plebem subducere.* *Quam miti sermone post injurias appellabat populum, consolatur in laboribus, delibat oracula, forebat operibus. Vir mitissimus, omnium obsequiis erat intentus. Eandem laudem Mosis tribuens Chrysostomus: Moses, inquit, multa Chrys. 10. 4. & magna operatus est miracula, sed nullum tam magnum cum homi 25. in fecit, ut beata illa vox, quam ad Deum habuit, cùm inquit, Aut 1. Cor. 11. mibi p. 452. Exod. c. 32. dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo.*

Rex David ante regnum, eodem Ambrosio teste, pro omnibus offerbat, suam cum omnibus aquabat militiam, partiebat laborem. Non sicut, sed Dei gloriam affectabat, non tam præesse, quam prodesse cupiebat. Pascebat oves, non uerbas, sed ut sui domini, non ut herus, sed ut servus à domino, in omnium obsequiis constitutus. Zabulon & Nephtali summis præcessis effugeretur, quod, cùm indicaretur bellum per prophetem Deborah contra ducem Sisaram, illi relictis oppidis, in quibus quietos agebant annos, relictis domo & liberis, postpositis viæ commodis ad subsidium Reipublicæ ultra se morti obtulerint. Eandem ardui obsequi laudem sibi vindicans Paulus: Gracis ac barbaris, in Rom. cap. 1. inquit, sapientibus & insipientibus debitor sum. Nam cùm liber vers. 14. effem ex omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifice- 1. Cor. cap. 9. rem. Eius sum Iudeis tanquam Iudeus, ut Iudeos lucrarer: vers. 19. & seqq. Is, qui sub lege sunt, quasi sub lege effem, ut eos, qui sub lege erant lucrificarem: iu, qui sine lege erant, tanquam sine lege effem, ut lucrificarem eos, qui sine lege erant. Factus sum infirmus infirmus, ut infirmos lucrificarem, omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. Hæc autem Paulus, non mentione do, sed comparando, non simulantis astu, sed commiserans affectu dixit. Hæc, inquit Augustinus, dicuntur com- Aug. tom. 2. passionis misericordie, non simulatione fallacia. Fit enim tanquam egrotus, qui ministrat egrot, non cùm febres habere pag. 16. mentitur, sed cùm animo condolentis cogitat, quemadmodum sibi ministrari vellet, si ipse egrotaret. Ergo Paulus omnium servus, omnium ultra debitor, officiæ erga omnes & obsequi plenissimus.

V. I. Atque hoc summi est promeriti, sua in omnes, quantum quidem fieri potest, obsequia dispensante, omnibus velle bene ac cupere, auxilium omnibus, quæ licuerit, subministrate. Hoc indolis est divina, hoc Deum est æmulari. Hoc actiones omnes alias cum pietate suscepimus multum superat. Quod Chrysostomus luculentè docens: Hæc, inquit, perfecta Christiana religionis regula homil. 25. in est, hic certissimum terminus, hoc supremum cacumen, qua communem omnium comprehendant utilitatem. Nihil enim adeo mibi p. 451. potest.

Illi 3

potest nos Christi imitatores efficere, ut erga proximum cura.
obseruemus, obsecro, has oris aurei voces). Pergit Chrysostomus. *Iacecjejunando, ait, & humi dormiendo corpus maceraveris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris, sed adhuc longe ab hujusmodi absuris imitatione. Tu igitur, mi frater, quamvis fame conficiari, quamvis humi jaceas, quamvis cinerem copredas, quamvis semper lacrymis madas, sed nihil cuiquam proficias, nihil magnum facis.* Ita loquuntur mo teste Chrysostomus precatiunculis, arque peregrinatiunculis, & nescio quibus devorunculis aliis omnibus longe anteponenda proximi cura. Nihil agis, si hoc non agis, & tam aliorum studes commode quam tuis. Alsperrima cilia, rigi diffusa lectionaria, tristiana jejunia, jugiter fluentes lacrymas, prolixas & frequentes vigilias tanti Deus non estimat, quanti obsequia, quae alteri ab altero mente sincera de-
1. Cor. c. 16. feruntur. Hinc illa toties à Paulo inculcata: Ongnia vestra in charitate siant. Super omnia autem, charitatem habere. Finis precepti est charitas. Sed eam commendat charitatem Paulus, qæ proficiscitur de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.

*Est quadam ualæ charitas minime laudanda: Quotidianum est, ut subsidium aliquis & patrocinium petat à Domino è palatinâ familiâ. At verò aulicus, qui rogatur, effugii urbani jam gnarus suavissimè illum à se ablegans: Hoc, inquit, age amicorum optime, & Dominum illum, quem monstro, accede; certa tibi ab ille salus est. Accedit. At ite alter iisdem artibus hunc supplicem à se dimitrens: Si quid imperatum cupis, air, istum, quem dico, Dominum adi; in ipsis manu est te tui voti compotem fieri. Paret, & tertium adit, eademque roget. Sed tertius *Caldem* strophas callens hominem oratione melleâ priù delibetum humanissime amandans: Ego, inquit, non levitor te juvero, si monstrum cuius genia oportet incarcere. Illus è palatinis officiis virum nosti? Novi, ait supplex. Eggo hunc ipsum conveni, & tuum illi causam expone. Consilii te mei non penitebit; quod cupis, imperatum auferes. Ita itur ad quartum. Hic ejusdem farina ac simulationis, jam eminus odoratur hominem ductari verbis; igitur ore, quam maxime composito: Quin tu meo paries consilio, inquit, & itionem non differs. Si tua ubi causa cordi est, dominum illum in illisce adibus habitantem saluta, & succintæ, quid velis, explicas patronum senties quem optas. Ita infelix irritus, inani, cassio itu mittitur ad quintum. Ita quintus ad sextum, alii ad alios verbis à se blandissimis amittuntur. Omnes rogantur, nemo juvat. Cujusvis aulicum artificium est, negotio illi civilitate se subducere, & à se in alios atque alios, quod ingratum, vafrè, sed humaniter amostrari. O viri, haec charitas non est de corde puro, nec de conscientia bona, sed de fide fictâ. Ita Pilatus Christum vincitum misit ad Herodem, Herodes denuo ad Pilatum. Hic cuiusvis est cogitare: *Tibi derelictus es pauper (Tibi, Tibi, non aliis) orphano tu eris adjutor.**

P. 10. v. 14. 7. Hora- tur & jubet Salomon: Deriventur fontes tui foras, & in platea aquas tuas divide. Non te unum, sed & alios attende; non tuos solum loculos, sed & aliorum dignos cense, qui augmentum capiant. Ne, quæso, tibi tam benignus, alii tam iniqui; ne in alios tam illiberallis, tam largus, in te ipsum sis; ne, obsecro, tuis omnia commodis metiaris. Foras terrena fontes tuos, foras, ut & alii ex illis hauiant. Quod tibi vis fieri ab aliis, hoc tu aliis facito. Vis alios in te benignos, faciles, promptos, obsequibiles, parati esse auxili; & tu talis in alios esto. Revera hac una in re sepius gravissimè delinquimus, cum adeò restricti, difficiles, cunctabundi, inofficiosi, adjumenti tam parci, & lenti sumus. Jure meritissimo permittit Deus, ut tandem & ipsi hæreamus in luto, & nemo sit, qui manum porrigit, qui extrahere velit, qui suppetias ferat. Hic illud, & occinitur: Re-

cordare fili, quod idem alii feceris. Subinde eharitas, subinde ipsa etiam iustitia nos obligat subsidio venires non raro neutrum curamus. Talentis à Deo concessis non caremus, intelligentia, auctoritate, scientia, opibus pollemus, & non juvamus cum postulat opportunitas. Solent nonnunquam rusticorum avarissimi cum multi peregrinorum transirent, fontes occludere, & publici usus elementum negare: qui cupit aquam, portigat pecuniam; nemo bibit, qui potum non emit; dignissimi prorsus hi barbari, qui siti moriantur. Ita nos quandoque agimus inter nos, opellas murnas, vel leviter molestas abnuimus: qui poscit, obsequium emat qui gratias gratificetur gratiam, nemo est. Tinnula rationes plurimum habent virium ad persuadendum. Non est in dolis divinæ nemini precario auxiliari velle. *Idem Domini omnia, dives in omnes. Dives tantum Liberalissimus vers. 11.* Rom. c. 11. in omnes. Hoc patris divini mores sapit, operam, manumque omnibus, quibusunque demum licet, commodare. Hoc prisci, hoc & veri nostri Salomonis preceptio est: *Deriva fontes tuos foras. Benefice, & mutuum *Pr. cap. 14.* perfici, nihil inde sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis *vers. 11.* filii altissimi, quia ipse benignus es super ingratis & malos, *Lut. cap. 6.* Estote ergo invicem benigni.*

C A P V T VII.

Tobias senior mæroris nimii preclarus medicus.

*T*obias pater principiò quidem, ob filii motas in itinere, non leviter sollicitus & mestus, sed ubi rem perquisitiò examinavit, recepit in mortore amicos, & uxorem etiam solatus est. Venia seni optimo danda, ut patri filium valde amanti.

Res est solliciti plena timoris amor. *Quod in Tobias matre clarissimum. Flebat illa irreme, diabolibus lacrymis atque dicebat: Heu, heu me, fili mi, ut quinto misfimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum & senectutis nostræ, solarium vite nostræ: spem posteritatis nostræ. Omnia simil in te uno habentes, te non debuimus dimittere ire à nobis. Cui dicebat Tobias: Tace, & noli turbari; famus est filii nostri; fatus fideli est vir ille, cum quo misfimus eum. illa autem nullo modo consolari poterat, sed quotidie exiliens circumfiebat, & circubat vias omnes, per quas spes remeandi videbatur, ut procul videret eum, si fieri posset, venientem. Quandò majus desiderium presentem cernere, tanto gravior erat lucretus absentem non redire. Hinc mortal impatiens solatii. Hunc pæne nimium animi dolorem verbis suaviter castigans Tobias: Tace, ait, & noli turbari. Salu berrium & duplex doloris remedium. Taceret, & non doleretur. Turbari. Hic duo nobis explicanda. Primum, in omni medium perturbatione, ira, & tetrore affectu, maximè cum quis ab alio leditur, optimum esse atque utilissimum, silere. Alterum, quam eximiè ac conductibilis sit artis necessitatem vertere in rationem. Gemina haec præceptio capitale hoc expéndenda.*

§. I.

*P*rima præceptio. In omni turbamento, ægritudine, ac commotione animi, præseritum cum vulneris aliquid ab ore maledico inflatum est, homo conturbatus aut lœsus digitum imponat ori, & ipsi sibi dicat: Sile, sile, impetum contine, alioquin à teipso gravissime lacerabis. Exemplum regis Davidis armulare, qui de scapo: *Turbatus sum, inquit, & non sum locutus.* Lex sapientiæ certa sit: *Turbor, ergo non loquar.* Si verbis habenas laxem præfinitissimam est noxa. Tacere summa aliquando est sapientia. Aut, quod Ennodio placet, aliquando pro facundia silentium est. Silentio peccata lingua exclusiris. Si vinum caupo cellæ mandet hodie, cras statim publico vendat, rem utique insultum fecerit, & artis ca-

ponat